

Arbeidsmarkedet nå mars 2009

"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra Statistikk og utredning i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Notatet er skrevet av Jørn Handal Jørn.Handal@nav.no, 3. april 2009 (revidert versjon).

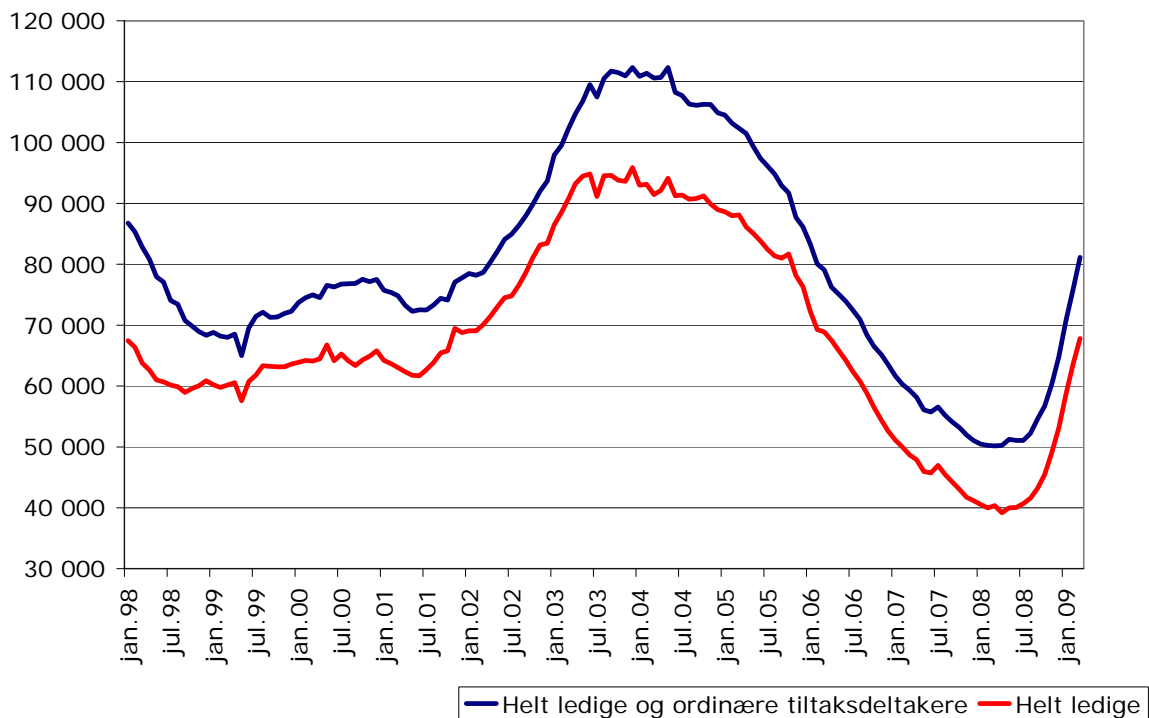
Kraftig vekst i ledigheten i mars

70 700 var registrert som helt ledige hos NAV ved utgangen av mars. Dette tilsvarer 2,8 prosent av arbeidsstyrken og i forhold til samme måned i fjor har nå ledigheten økt med 28 900 (69%). I løpet av mars økte antallet ledige med 4200, justert for vanlig sesongvariasjoner.

Siden slutten av fjoråret har ledigheten økt med 14 700, justert for normale sesongvariasjoner, og utviklingen den siste tiden indikerer at det vil være en sterk ledighetsvekst også i de nærmeste månedene. Stadig flere bedrifter melder om redusert etterspørsel og mindre behov for arbeidskraft. Internasjonalt ser nedgangen ut til å bli dypere enn tidligere antatt.

SSBs Arbeidskraftsundersøkelse (AKU) bekrefter omslaget på arbeidsmarkedet. Sesongjusterte tall viser at veksten i sysselsettingen stoppet opp i siste halvdel av 2008, mens ledigheten på slutten av året økte sterkt.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige og summen av ordinære tiltaksdeltakere og helt arbeidsledige. Sesongjusterte tall. Januar 1998 – mars 2009.

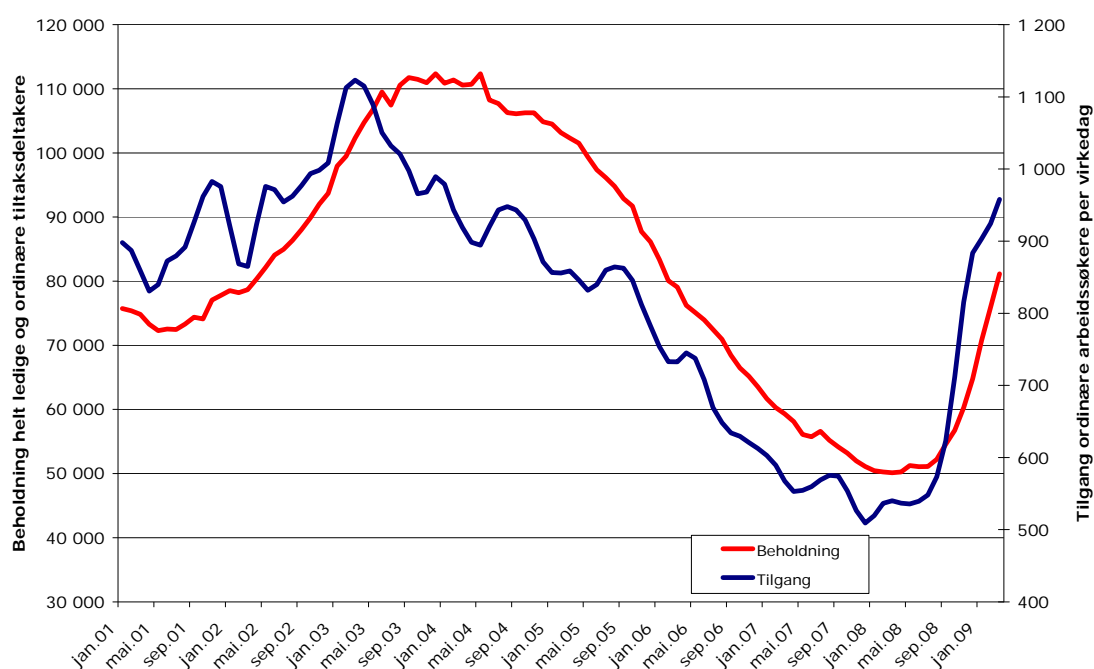

Kilde: NAV

Økende antall nye ledige

Den sterke veksten i antallet nye arbeidssøkere i siste halvdel av 2008 har avtatt noe i begynnelsen av 2009. Fremdeles er imidlertid tilgangen av nye arbeidssøkere på et høyt nivå. I mars økte antallet ledige med en arbeidssøkervarighet på under 4 uker med 69 prosent sammenlignet med samme måned i fjor.

Figur 2. Tilgang ordinære arbeidssøkere per virkedag, beholdning av summen av helt arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere. Sesongjusterte tall. Trend. Januar 2001- mars 2009.

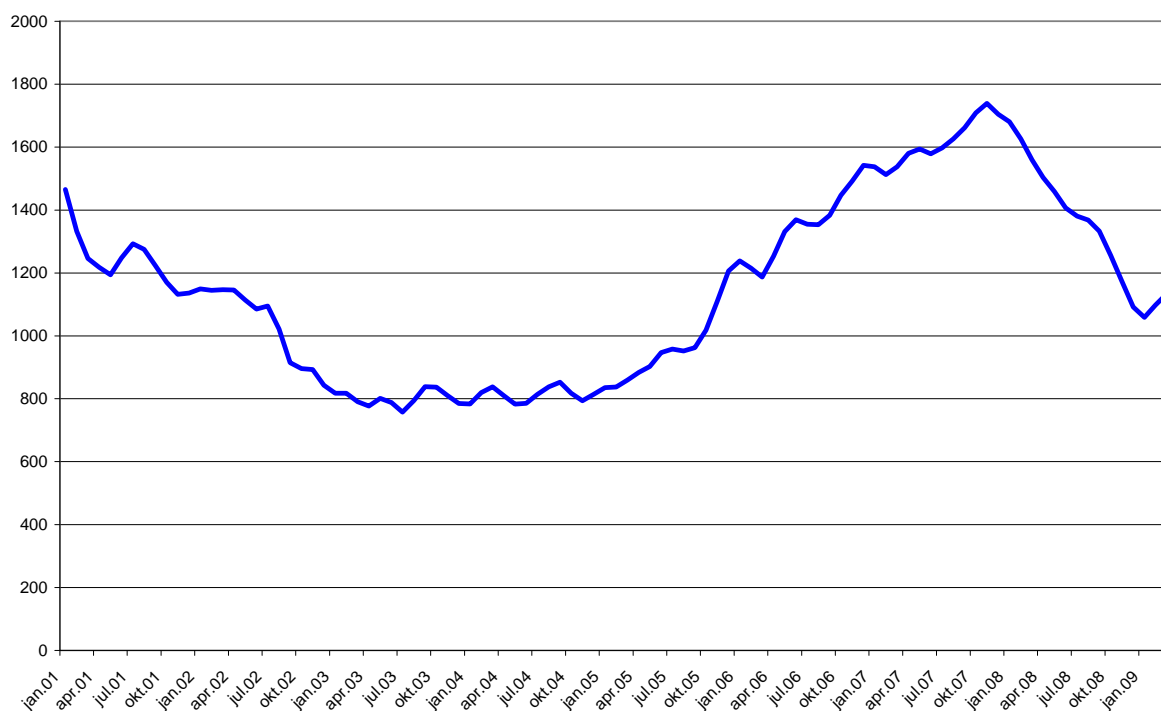

Kilde: NAV.

Stabilt antall ledige stillinger

Den sterke nedgangen i antallet ledige stillinger har siden slutten av 2007 har bremset opp i løpet av de to siste månedene. Dette tallet kan erfaringsmessig variere tilfeldig fra måned til måned og det er derfor for tidlig å si om etterspørselen etter arbeidskraft har stabilisert seg. Når vi sammenligner med samme måned i fjor er det størst nedgang i antallet ledige stillinger innen ingeniør- og ikt-fag, industriarbeid og meglere og konsulenter. Undervisning er den eneste yrkesgruppen som har hatt en økning i antallet ledige stillinger det siste året.

Figur 3: Tilgang ledige stillinger per virkedag.¹ Sesongjusterte tall. Trend. Januar 2001- mars 2009..

Kilde: NAV

Utviklingen i norsk økonomi

Omsetningsstatistikk fra SSB viser at det har vært en nedgang på seks prosent i detaljhandelen (unntatt kjøretøy) det siste året. I februar gikk detaljhandelen ned med 0,3 prosent. Det var særlig byggevarer, elektriske husholdningsvarer og møbler som bidro til nedgangen.

Investeringstellingene innenfor olje- og gassvirksomheten viser at de forventete investeringene er beregnet til å bli 5,5 prosent høyere enn tilsvarende anslag gitt på samme tid i fjor. Dette er en nedjustering av anslagene på 5,6 prosent i forhold til foregående kvartal, noe som indikerer at nedgangskonjunkturen og de fallende olje- og gassprisene har bidratt til å senke det planlagte aktivitetsnivået innenfor næringen. Det er imidlertid grunn til å understreke at den siste tellingen tilsier at investeringsnivået innen petroleumsvirksomheten vil holde seg høy også i 2008

Etter flere år med svært høy vekst i investeringene innen bergverk, industri og kraftforsyning er det nå ventet en kraftig tilbakegang i investeringsnivået i 2009. Det forventete investeringsnivået for det inneværende året ligger nå an til å bli 20 prosent lavere enn tilsvarende anslag for 2008. Det er særlig utviklingen innen industrien som trekker anslagene ned.

Tilbakemeldingene fra bedriftene i Norges Banks regionale nettverk viser at produksjonsfallet fortsetter i samme styrke som ved forrige undersøkelse. Den sterkeste nedgangen var innen varehandelen og blant bedrifter som selger varer innenlands. Bedriftene melder nå om at

¹ Omfatter stillinger utlyst i media, registrert av arbeidsgiver på nav.no eller meldt til NAV.

arbeidskraft ikke lenger er en begrensende faktor på produksjonen og at det på kort sikt er ventet et omtrent like stort fall i produksjonen som de siste tre månedene.

Utviklingen internasjonalt

I USA er tilstanden i kredittmarkedene fremdeles preget av stor usikkerhet og vanskelig lånetilgang. For å bedre kredittflyten og bankenes utlånskapasitet har myndighetene satt i verk ytterligere tiltak den siste tiden gjennom blant annet kjøp av boliglån med lav kredittverdighet. I tillegg har sentralbanken tilført mer likviditet i markedet gjennom kjøp av statsobligasjoner.

Etter en svært sterk nedgang i privat forbruk i USA gjennom 2008 tyder de siste tallene på at nedgangen bremses opp rundt årsskiftet 2008/2009. Siden privat forbruk er en av de viktigste bidragsyterne til økonomisk vekst vil dette medvirke til å dempe produksjonsfallet i landet.

I EURO-området har industriproduksjonen falt sterkt den siste tiden. Tall for ordreinngangen indikerer at denne trenden vil fortsette også i den nærmeste tiden. Etter et fall på 3,4 prosent i februar er nå ordreinngangen 34 prosent lavere enn på samme tid i fjor. Innkjøpssjefenes forventningsindeks (PMI), som korrelerer tett med utviklingen i bruttonasjonalproduktet, tyder på at produksjonsfallet ikke har tiltatt ytterligere den siste tiden, men at tilbakegangen vil være betydelig også i begynnelsen av 2009 i EURO-sonen.

Som en følge av en svært sterk nedgang i aktivitetsnivået i svensk økonomi er antallet sysselsatte kraftig redusert i Sverige. I fjerde kvartal 2008 var bruttonasjonalproduktet 4,9 prosent lavere sammenlignet med samme kvartal året før og i februar var nedgangen i antallet sysselsatte (AKU) på 76 000 personer sammenlignet med samme måned i fjor. Samtidig har ledigheten (AKU) økt med 1,9 prosentenheter til 8,0 prosent i løpet av det siste året.

I Kina har de siste års sterke vekst i industriproduksjonen avtatt klart i kjølvannet av den økonomiske tilbakegangen i USA og Europa. I februar falt årsveksten i industriproduksjonen til 3,7 prosent. Dette er langt lavere enn årsveksten i begynnelsen av 2008 som var på i overkant av 15 prosent. Også Japan har blitt sterkt påvirket av den internasjonale tilbakegangen og i løpet av det siste året har industriproduksjonen gått ned med 38 prosent.

Nedgang i ledigheten innenfor undervisning

Med unntak av undervisning, som hadde en nedgang på 2 prosent, var det en økning i ledigheten innenfor alle yrkesgrupper i mars sammenlignet med ett år tidligere. Sterkest var veksten innenfor bygg og anlegg (171 %), industriarbeid (107 %) og ingeniør- og ikt-fag (80 %). Svakest vekst i ledigheten har helse, pleie og omsorg (17 %) og barne- og ungdomsarbeid (24 %)

Ledigheten er nå høyest innenfor bygg og anlegg og industrien med henholdsvis 6,2 og 4,7 prosent av arbeidsstyrken. Lavest ledighet er det innenfor undervisning med 0,6 prosent.

Bygg og anlegg

Arbeidsledigheten øker nå innenfor alle undergrupper innen bygge- og anleggsarbeid. Jernbindere (370 %), forskalingsnekkere (358 %) og tømrere (370 %) var blant de gruppene

som hadde den sterkeste veksten. Stillasbyggere (66 %) og vei- og anleggsarbeidere (43 %) var blant de yrkesgruppene som har hatt den svakeste økningen det siste året.

Industriarbeid

Innenfor industriarbeid har ledigheten økt sterkest blant støpere, sveisere, platearbeidere og lignende (182 %) og mekanikere (165 %). Næringsmiddelarbeid var den undergruppen som hadde den laveste veksten med 32 prosent.

Ingeniør- og ikt-fag

Ingeniør- og ikt-fag er blant de yrkesgruppene som har hatt størst økning i ledigheten det siste året. Innenfor denne yrkesgruppen er imidlertid ledighetsnivået svært lavt med kun 1,2 prosent av arbeidsstyrken. Sivilingeniører, sivilarkitekter og lignende er den undergruppen som hadde den sterkeste veksten med 135 prosent. Lavest vekst har ikt-yrker med 48 prosent.

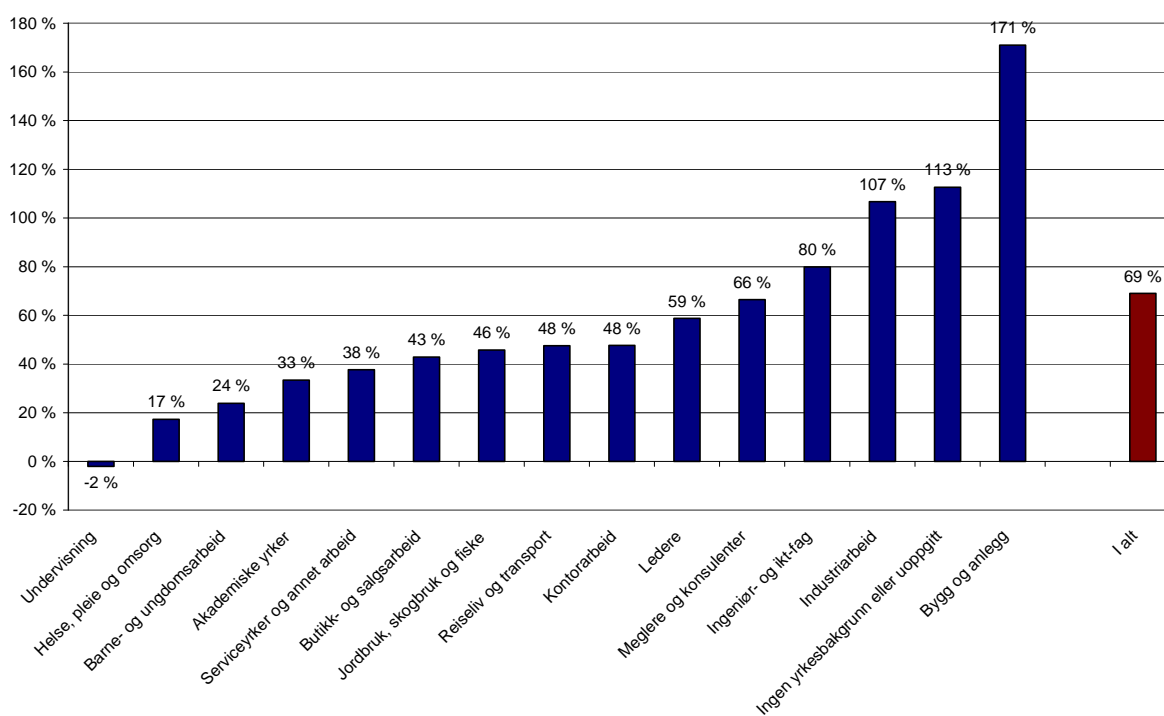
Undervisning

Innenfor undervisning er det særlig blant førskolelærere at nedgangen i antallet ledige har vært sterk det siste året. Blant lærere i videregående skole gikk ledigheten ned med 5 prosent, mens den for grunnskolelærere økte 5 prosent.

Helse, pleie og omsorg

Innenfor helse, pleie og omsorg har ledighetsveksten vært svakest for sosionomer og barnevernspedagoger og lignende med 4 prosent. Sterkest vekst har medisinske yrker med 29 prosent. Innenfor denne undergruppen var det imidlertid kun 111 ledige ved utgangen av mars.

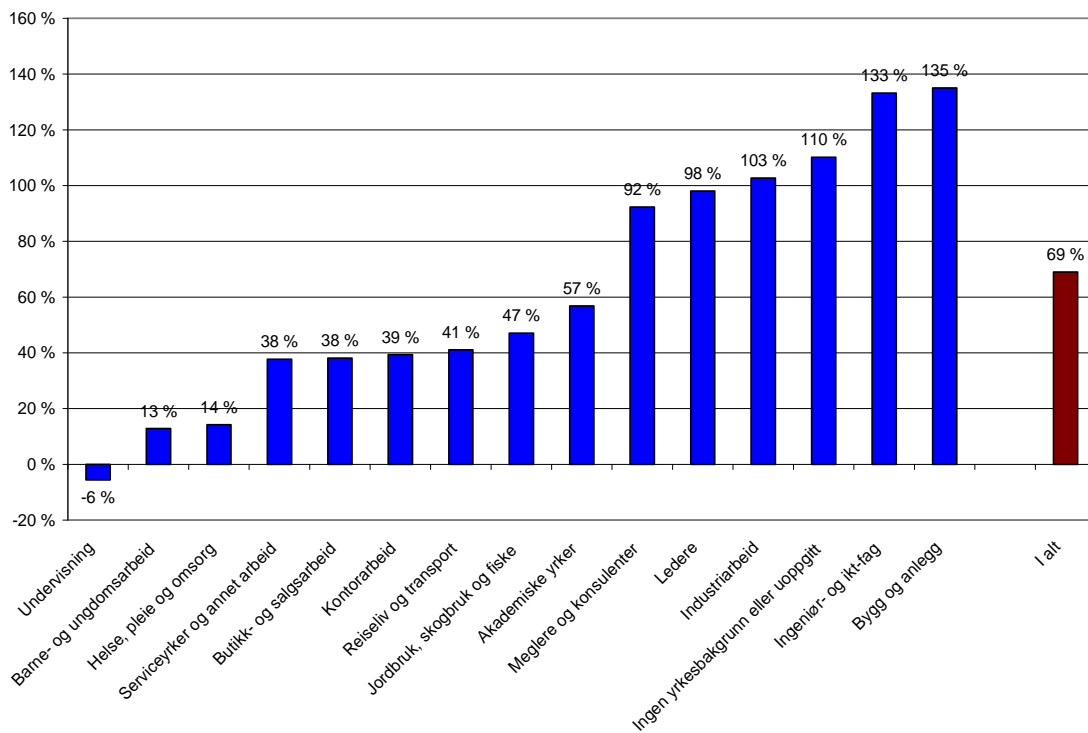
Figur 4. Prosentvis endring i antallet arbeidsledige etter yrkesbakgrunn. Mars 2008- mars 2009.

Mange nye ledige innenfor de fleste yrkesgrupper

Fra figur 5 går det fram at det har vært en sterk økning i antallet nye ledige innenfor de fleste yrkesgrupper sammenlignet med ett år tidligere, se figur 5. Størst er veksten innenfor bygg og anlegg (135 %), ingeniør- og ikt-fag (133 %) og industriarbeid (103 %). Det har vært en relativt sterk vekst i tilgangen av ledige innenfor en del yrkesgrupper med høyt utdanningsnivå. Blant disse gruppene er imidlertid ledigheten fortsatt svært lav.

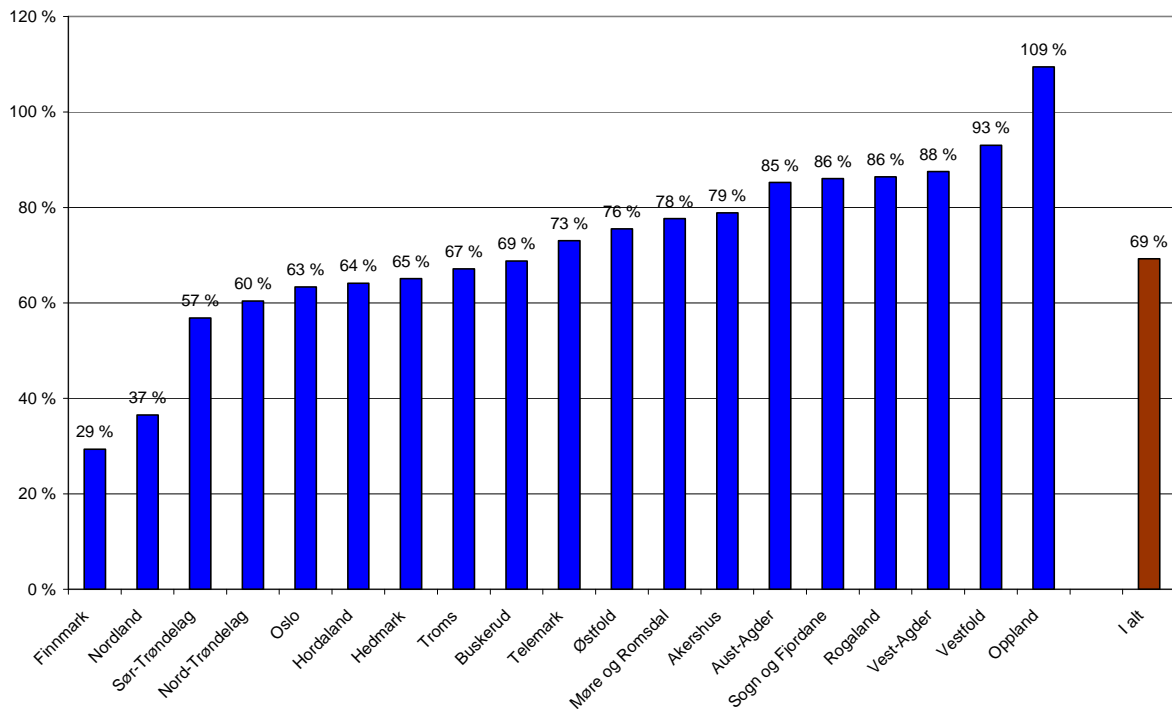
Figur 5. Registrerte arbeidsledige med mindre enn 4 uker varighet som arbeidssøker etter yrke. Prosentvis endring mars 2008 – mars 2009.

Flere arbeidsledige i samtlige fylker

Figur 6 viser at det har vært en sterk vekst i ledigheten i de fleste deler av landet det siste året. Størst har veksten vært i Oppland med 109 prosent, mens Finnmark har hatt den laveste veksten med 29 prosent. Ledighetsnivået er nå lavest i Rogaland og Akershus med henholdsvis 1,9 og 2,1 prosent.

Figur 6. Prosentvis endring i antallet arbeidsledige etter fylke. Mars 2008- mars 2009.

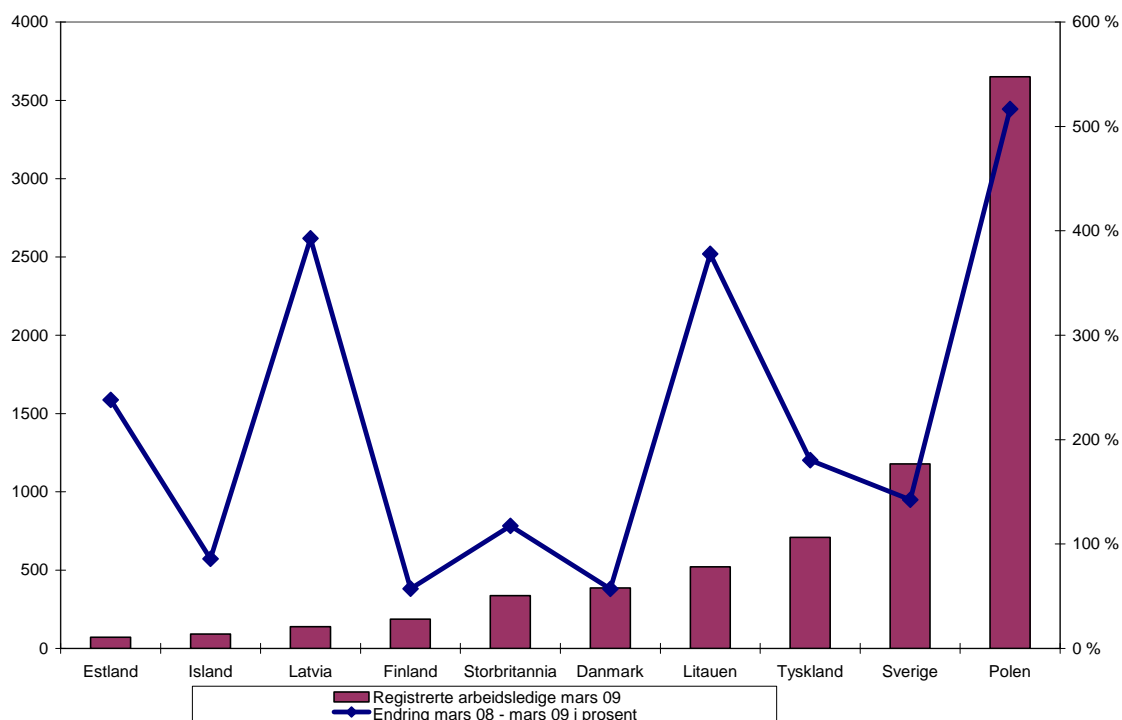

Kilde: NAV.

Sterk økning i ledigheten blant arbeidsinnvandrere

Figur 7 viser antall arbeidsledige etter statsborgerskap for noen av de mest aktuelle landene når det gjelder arbeidsinnvandring. Ved utgangen av mars var det om lag 3 700 helt ledige polakker, en økning på 3 100 personer (517 %) fra mars i fjor. Også blant personer fra de baltiske landene har ledigheten økt sterkt. Det er nå til sammen drøye 700 helt ledige fra Baltikum, en økning på knapt 600 fra i fjor.

Figur 7. Registrerte arbeidsledige etter statsborgerskap. Antall personer i mars 2009, og prosentvis endring fra mars 2008 til mars 2009.

Kilde: NAV

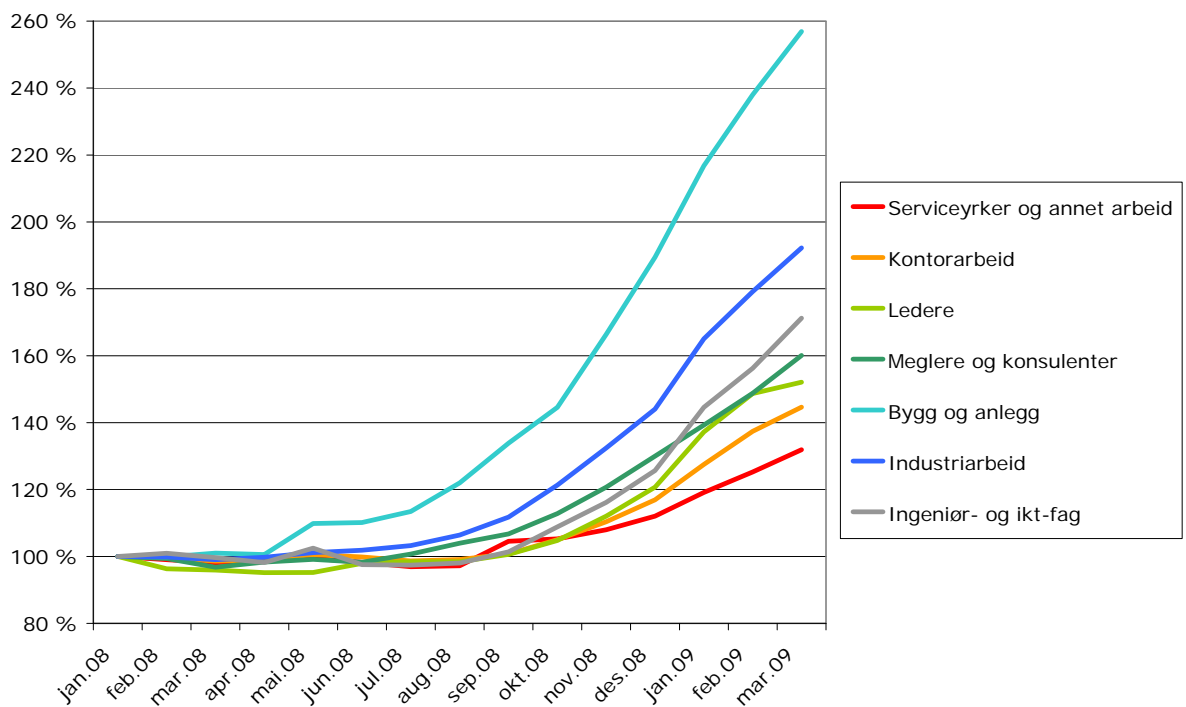
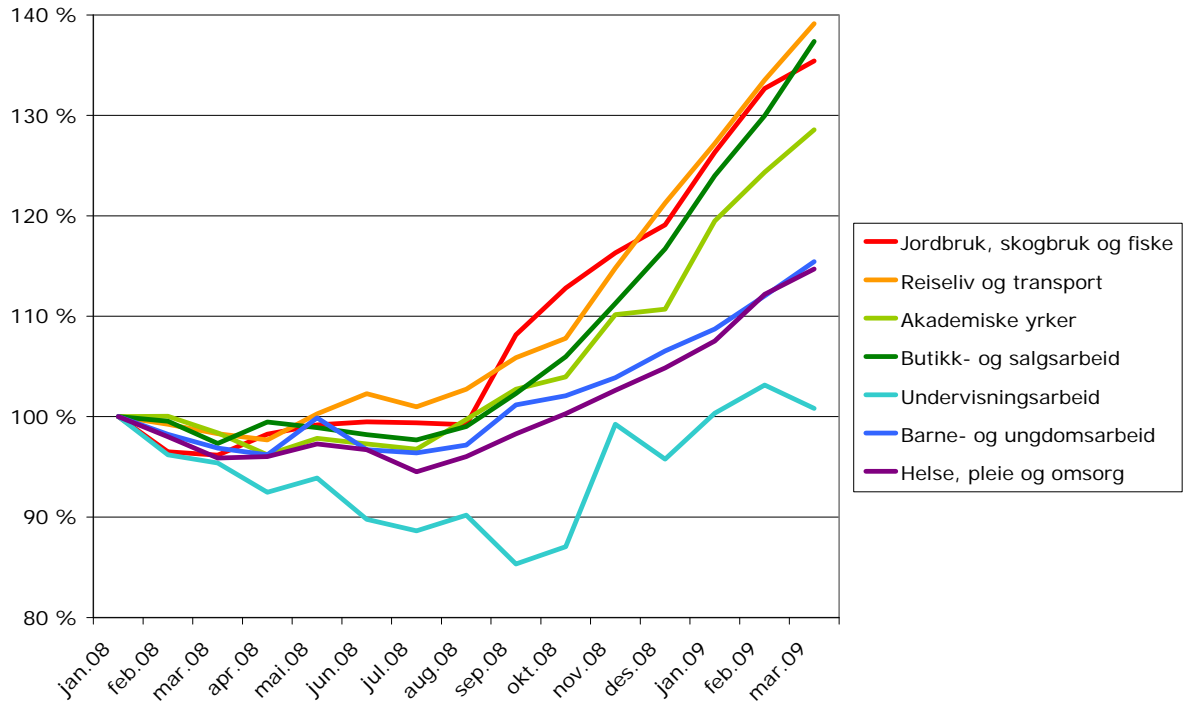
Arbeidsmarkedstallene for mars

Etter offentliggjøringen torsdag 2. april har vi nå endret innholdet i figur 7. Denne inneholder statsborgerskap som bakgrunnskjenne­tegn og ikke fødeland. Den store tilgangen av nye arbeidssøkere de siste månedene har ført til at manglende opplysninger om fødeland i registrene har blitt mer fremtredende. Vi har nå sjekket opplysningene mot opplysninger om statsborgerskap. Vi får da en sterkere vekst i ledigheten blant arbeidsinnvandrere.

Det er også noe større usikkerhet ved sesongkorrigerte tall i mars og april enn i andre måneder på grunn av påsken.

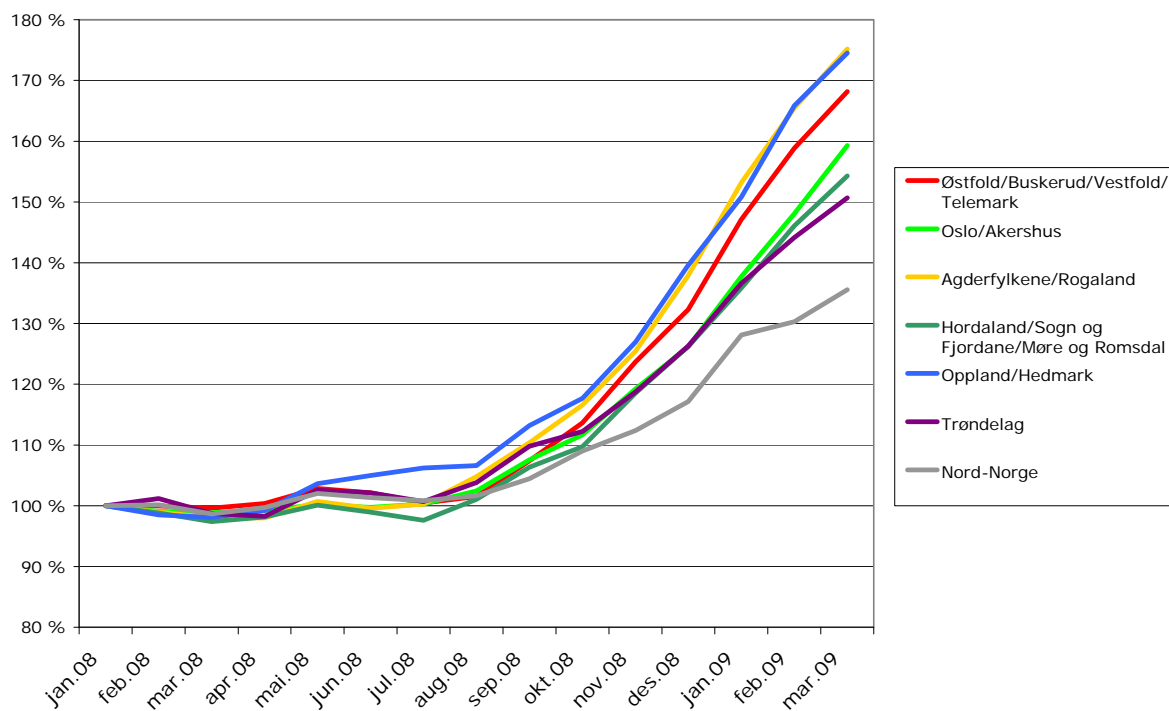
Figurvedlegg

Figur 8 og 9: Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere innenfor yrkesgrupper (yrkesbakgrunn). Januar 2008 – mars 2009. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall.

Kilde: NAV.

Figur 10: Utviklinga i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere i regioner. Januar 2008 – mars 2009. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigererte tal.

Kilde: NAV